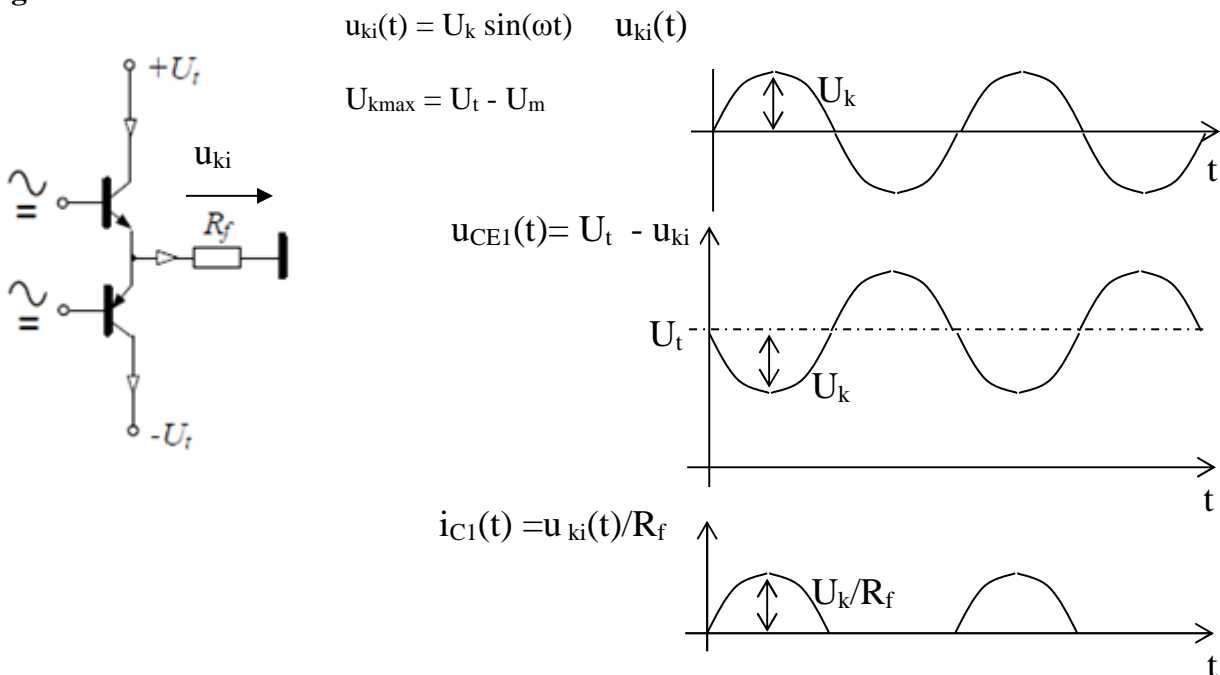

Elektronika 1.	Vizsga	2022. 01. 17.	1.	2.	3.	4.	5	Σ	IMSC
Név:	Neptun:								

1. feladat

Rajzolja le a bipoláris, komplementer tranzisztorokból felépülő ellenütemű végfokozatot! Feltételezzük, hogy a végfokozat „B” osztályú és a kimeneti jel U_k amplitúdójú szinuszos feszültség, $u_{ki}(t) = U_k \sin(\omega t)$. Mekkora U_k lehetséges maximális értéke, hogyan függ a telepfeszültségtől, a tranzisztor kollektor-emitter maradék feszültségétől és a terhelő ellenállástól? Rajzolja le közös léptékű idő-tengelyek felett a kimenő feszültséget, az egyik tranzisztor kollektor-emitter feszültségét, és az áramát! Mekkora $U_k = U_{kDmax}$ kimeneti amplitúdónál melegendnek legjobban a tranzisztorok?

Megoldás:

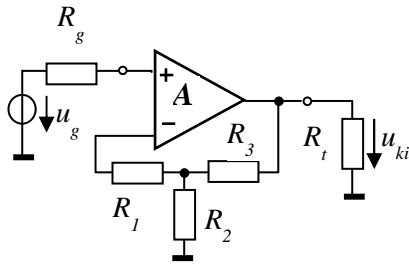
A maximális tranzisztor disszipációhoz tartozó kivezérési amplitúdó meghatározása:

$$P_{Dtr}(U_k) = \overline{u_{CE1}(t)i_{C1}(t)} = \frac{1}{T} \int_0^{T/2} (U_t - U_k \sin(\omega t)) \frac{U_k}{R_f} \sin(\omega t) dt = \frac{U_t U_k}{R_f} \frac{1}{T} \int_0^{T/2} \sin(\omega t) dt - \frac{U_k^2}{R_f} \frac{1}{T} \int_0^{T/2} \sin^2(\omega t) dt$$

$$P_{Dtr}(U_k) = \frac{1}{\pi} \frac{U_t}{R_f} U_k - \frac{1}{4} \frac{1}{R_f} U_k^2$$

$$P_{Dtr} \text{ max : } U_k = U_{kDmax} : \frac{d}{dU_k} P_{Dtr}(U_k) = 0 \quad \frac{1}{\pi} \frac{U_t}{R_f} = \frac{1}{2} \frac{1}{R_f} U_k \rightarrow U_{kDmax} = \frac{2}{\pi} U_t$$

2. feladat

$$R_1 = 10 \text{ k}\Omega, R_2 = 10 \text{ k}\Omega, R_3 = 30 \text{ k}\Omega,$$

$$R_g = 10 \text{ k}\Omega, R_t = 10 \Omega,$$

a.) Hány decibel az u_{ki}/u_g feszültség erősítés, ha a műveleti erősítő ideális, $A = \infty$!

b.) Mekkora a nullponti ($u_g = 0$) kimeneti hibafeszültség abszolút értéke, ha $A = \infty$ és a műveleti erősítő bemeneti offset feszültsége $U_{off} = 10\text{mV}$? $U_{ki0} = ?$

c.) Legyen u_g 0,2 V amplitúdójú szinuszos jel. Mekkora az $\{u_g, R_g\}$ jelforrásból felvett és az R_t terhelésen leadott hatásos teljesítmény, ha a műveleti erősítő ideális, azaz $A = \infty$?

$$P_g = ? , P_t = ?$$

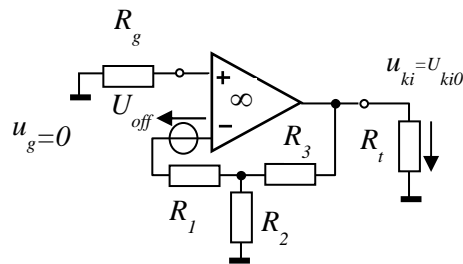
d.) Mekkora az u_{ki}/u_g feszültségerősítés felső (3 dB-es) határfrekvenciája, ha a műveleti erősítőre alkalmazható az egy-pólusú modell és az erősítés-sávszélesség szorzata: $GBW = 10 \text{ MHz}$?

Megoldás:

a.) $A = \infty \rightarrow \Delta u = 0, \rightarrow U^+ = U^- = u_g, I^+ = I^- = 0 \rightarrow I_{R_g} = I_{R_1} = 0$

$$\frac{u_{ki}}{u_g} = 1 + \frac{R_3}{R_2} = 4 \rightarrow \left(\frac{u_{ki}}{u_g} \right)^{dB} = \boxed{12\text{dB}}$$

b.) $|U_{ki0}| = \frac{R_3 + R_2}{R_2} |U_{off}| = 4 \cdot 10 = 40\text{mV}$

c.) $A = \infty : P_g = 0,$ mert a műveleti erősítőbe nem folyik áram.

A kimeneti szinuszos feszültség amplitúdó:

$$U_{Ak} = 4 \cdot 0,2 \text{ V} = 0,8 \text{ V}, \text{ tehát } P_t = \frac{1}{2} \frac{U_{Ak}^2}{R_t} = \dots = \boxed{32\text{mW}}$$

d.) $\frac{u_{ki}}{u_{be}} = K_{id} \frac{\beta A_0}{1 + \beta A_0} \frac{1}{1 + \frac{s}{(1 + \beta A_0)\omega_0}} = K_0 \frac{1}{1 + \frac{s}{\omega_p}}$,

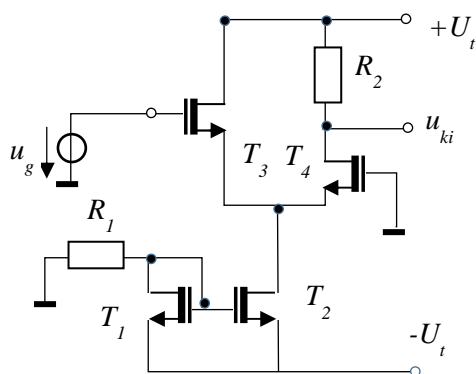
ahol $\beta = \frac{R_2}{R_2 + R_3} = \frac{1}{4} = 0,25,$

és a felső határfrekvencia:

$$\omega_p = (1 + \beta A_0)\omega_0 \approx \beta A_0 \omega_0 = \beta 2\pi GBW = 0,25 \cdot 62,8 \text{ Mrad/sec} = 15,7 \text{ Mrad/sec}$$

azaz $f_p = \boxed{2,5 \text{ MHz}}$

3. feladat

$$U_t = 12 \text{ V}, R_1 = ?, R_2 = 3 \text{ k}\Omega$$

A tranzisztorok adatai:

$$T_1 \equiv T_2: U_{p12} = 4 \text{ V}, I_{D0012} = 8 \text{ mA},$$

$$T_3 \equiv T_4: U_{p34} = 4 \text{ V}, I_{D0034} = 4 \text{ mA}$$

továbbá T_3 és T_4 munkaponti áramai:

$$I_{D03} = I_{D04} = 1 \text{ mA}.$$

Kérdések:

a.) T_1 munkaponti árama: $I_{D01} = ?$

b.) $R_1 = ?$

c.) Munkaponti disszipációk: $P_{tr10} = ?$ $P_{tr20} = ?$

d.) Munkaponti disszipációk: $P_{tr30} = ?$ $P_{tr40} = ?$

Megoldás:

a.) $I_{D02} = I_{D03} + I_{D04} = 2 \text{ mA}$, áramtükör: $I_{D01} = I_{D02} = \boxed{2 \text{ mA}}$

b.) $I_{D01} = I_{D001} \left(\frac{U_{GS01} - U_{p1}}{U_{p1}} \right)^2$, $\left(\frac{U_{GS01} - U_{p1}}{U_{p1}} \right) = \sqrt{\frac{I_{D01}}{I_{D001}}}$, $\left(\frac{U_{GS01} - 4}{4} \right) = \sqrt{\frac{2}{8}} = \frac{1}{2}$,

$$U_{GS01} = U_{DS01} = 6 \text{ V} \quad U_t = I_{D01} R_1 + U_{DS01}, \quad R_1 = \frac{U_t - U_{GS01}}{I_{D01}} = \frac{6}{2} = \boxed{3 \text{ k}\Omega}$$

Munkaponti disszipációk:

c.) $P_{tr10} = U_{DS01} I_{D01} = U_{GS01} I_{D01} = 6 \cdot 2 = \boxed{12 \text{ mW}}$

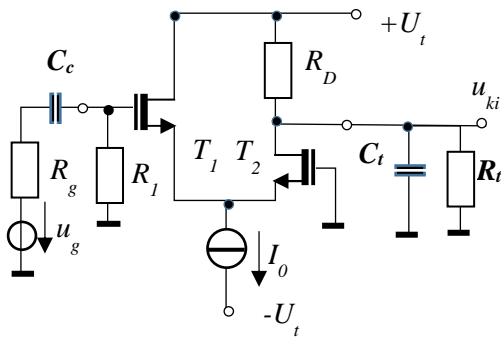
$$\left(\frac{U_{GS03} - U_{p3}}{U_{p3}} \right) = \sqrt{\frac{I_{D03}}{I_{D003}}}, \quad \left(\frac{U_{GS01} - 4}{4} \right) = \sqrt{\frac{1}{4}} = \frac{1}{2}, \quad U_{GS03} = 6 \text{ V}$$

$$P_{tr20} = U_{DS02} I_{D02} = (U_t - U_{GS03}) I_{D02} = (12 - 6) 2 = \boxed{12 \text{ mW}}$$

d.) $P_{tr30} = U_{DS03} I_{D03} = (U_t + U_{GS03}) I_{D03} = (12 + 6) 1 = \boxed{18 \text{ mW}}$

$$P_{tr40} = U_{DS04} I_{D04} = (U_t + U_{GS03} - R_2 I_{D04}) I_{D04} = (12 + 6 - 3) 1 = \boxed{15 \text{ mW}}$$

4. feladat

$$U_t = 12 \text{ V}, I_0 = 2 \text{ mA}$$

$$R_l = 8 \text{ k}\Omega, R_D = 5 \text{ k}\Omega, R_g = 2 \text{ k}\Omega, R_t = 5 \text{ k}\Omega$$

beépített, csatoló kondenzátor: $C_c = 1 \mu\text{F}$

parazita, terhelő kapacitás: $C_t = 2 \text{ pF}$

A tranzisztorok adatai:

$$T_1 \equiv T_2 : \text{ munkaponti meredekség: } S_1 = S_2 = 1 \text{ mS}$$

Kérdések:

a.) Rajzolja le az erősítő szélessávú, kisjelű, lineáris helyettesítő képét!

b.) Rajzolja le az erősítő középfrekvenciás, rezisztív

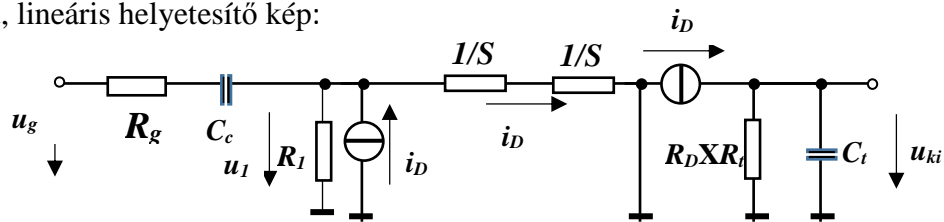
(frekvencia független), kisjelű, lineáris helyettesítő képét! Adja meg az u_{ki} / u_g feszültségerősítés középfrekvenciás, (az üzemi sávon belüli) értékét!

c.) Milyen típusú és milyen értékű határfrekvenciát okoz u_{ki} / u_g feszültségerősítés frekvencia menetében a beépített, nagy értékű $C_c = 1 \mu\text{F}$ csatoló kondenzátor?

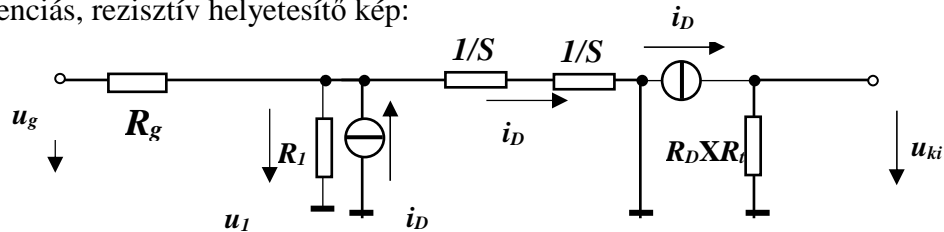
d.) Milyen típusú és milyen értékű határfrekvenciát okoz u_{ki} / u_g feszültségerősítés frekvencia menetében a parazita, kis értékű $C_t = 2 \text{ pF}$ kapacitás?

Megoldás:

a.) Szélessávú, lineáris helyettesítő kép:

b.) Középfrekvenciás, rezisztív helyettesítő kép:

$$\left. \frac{u_{ki}}{u_g} \right|_{C_c = \infty, C_t = 0} = A_0 = \frac{u_1}{u_g} \frac{u_{ki}}{u_1} = \frac{R_1}{R_g + R_1} \frac{R_D \times R_t}{2 \frac{1}{S}} = \frac{8}{10} \frac{2,5}{2} = 1$$

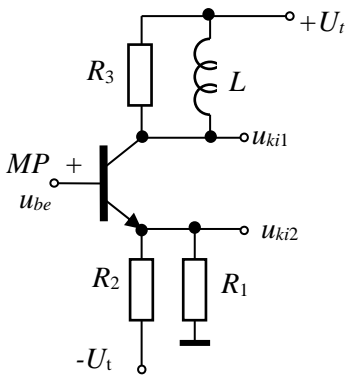
c.) Csatolókondenzátor okozta **alsó** határfrekvencia:

$$\omega_a = \frac{1}{C_c (R_g + R_{be})} \Big|_{R_{be} = R_1} = \frac{1}{10^{-6} \cdot 10 \cdot 10^3} = 100 \text{ rad/sec} = 15,9 \text{ Hz}$$

d.) Párhuzamos terhelő kapacitás okozta **felső** határfrekvencia:

$$\omega_f = \frac{1}{C_c (R_{ki} \times R_t)} \Big|_{R_{ki} = R_D} = \frac{1}{2 \cdot 10^{-12} \cdot 2,5 \cdot 10^3} = \frac{1}{5} 10^9 = 200 \cdot 10^6 = 200 \text{ Mrad/sec} = 30,8 \text{ MHz}$$

5. feladat

$$U_t = 15 \text{ V}, U_m = 1 \text{ V}, U_{BE0} = 1 \text{ V}, I_{E0} = 2 \text{ mA}, A = 1$$

$$R_1 = 10 \text{ k}\Omega \quad R_2 = 10 \text{ k}\Omega \quad R_3 = 5 \text{ k}\Omega \quad L \rightarrow \infty$$

- A kimeneti karakterisztika síkján léptékhelyesen rajzolja be a munkapontot, az egyenáramú és a váltóáramú munkaegyeneseket!
- Határozza meg a tranzisztor nyitó- és záróirányú kivezérelhetőségét! $U_{CE}^+ = ?$ $U_{CE}^- = ?$
- Határozza meg a kimeneti nyitó- és záróirányú kivezérelhetőségeket! $U_{ki1}^+ = ?$ $U_{ki1}^- = ?$ $U_{ki2}^+ = ?$ $U_{ki2}^- = ?$
- Határozza meg a kisjelű, váltóáramú feszültségerősítés értékeit!
 $u_{ki1} / u_{be} = ?$ $u_{ki2} / u_{be} = ?$

Megoldás:

a.)

lezáró hálózat

Egyenáramú h.k.
 L : rövidzár

Váltóáramú h.k.
 L : szakadás

Egyenáram:

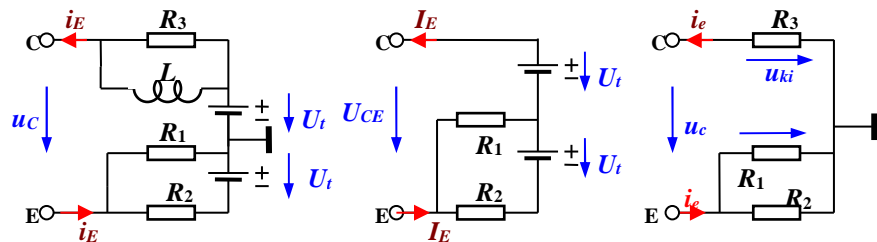
$$R_e = R_1 \times R_2 = 5 \text{ kohm}$$

$$U_t^* = U_t + U_t \frac{R_1}{R_1 + R_2} = 22,5 \text{ V}$$

$$U_{CE0} = 12,5 \text{ V}$$

Váltó áram:

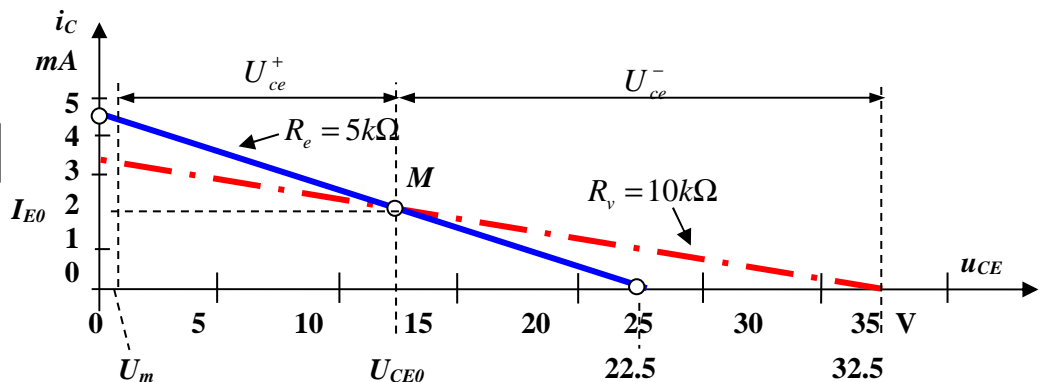
$$R_v = R_1 \times R_2 + R_3 = 10 \text{ kohm}$$

b.)

$$U_{ce}^+ = U_{CE0} - U_m = 12,5 - 1 = 11,5 \text{ V}$$

$$U_{ce}^- = I_{E0} R_v = 2 \times 10 = 20 \text{ V}$$

$$c.) \quad K_{ki1} = \frac{R_3}{R_1 \times R_2 + R_3} = \frac{5}{10} = 0,5$$

$$U_{ki1}^+ = K_{ki1} U_{ce}^+ = 5,75 \text{ V} \quad U_{ki1}^- = K_{ki1} U_{ce}^- = 10 \text{ V}$$

$$K_{ki2} = \frac{R_1 \times R_2}{R_1 \times R_2 + R_3} = \frac{5}{10} = 0,5$$

$$U_{ki2}^+ = K_{ki2} U_{ce}^+ = 5,75 \text{ V} \quad U_{ki2}^- = K_{ki2} U_{ce}^- = 10 \text{ V}$$

$$d.) \quad r_d = \frac{U_T}{I_{E0}} = \frac{26 \text{ mV}}{2 \text{ mA}} = 13 \text{ ohm}$$

$$\frac{u_{ki1}}{u_{be}} = - \frac{R_3}{r_d + R_1 \times R_2} = - \frac{5000}{5013} = -0,997$$

$$\frac{u_{ki2}}{u_{be}} = \frac{R_1 \times R_2}{r_d + R_1 \times R_2} = \frac{5000}{5013} = 0,997$$